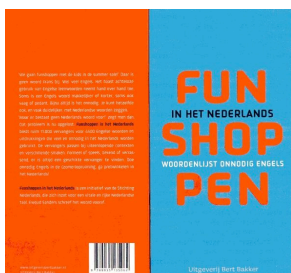

Bestuur: Arno Schrauwers (vz.), positie vacant (secr.), Jan Roukens (penn.), Michel Didier, Daniël Mantione.

Alles van waarde is kwetsbaar, het waardeloze behoeft geen verdediging

Woordenlijst is uit; speciale uitgave sN-nieuwsbrief

4 november 2009- Onlangs is bij uitgeverij Bert Bakker het boekje "Funshoppen in het Nederlands; woordenlijst onnodig Engels" uitgekomen. Het boekje dat € 9,75 kost in de boekhandel en ook is te bestellen bij [Onze Taal](http://OnzeTaal.nl), bevat zo'n 11 000 Nederlandse tegenhangers voor

4500 keer onnodig Engels. De woordenlijst, waaraan door tientallen mensen onder aanvoering van een inmiddels vijfhoofdige redactie ruim tien jaar is gewerkt, wordt in België verdeeld door Standaard Uitgeverij. In deze nieuwsbrief een al weer wat ouder artikel over de werkwijze van de woordenlijstgroep van de hand van woordenlijstbijdrager **Frens Bakker**, dat ooit bedoeld was voor *Onze Taal* (maar daar nooit in is verschenen).

Adjunct-hoofredacteur Corine de Vries, bij de Volkskrant verantwoordelijk voor de eindredactie en het Stijlboek, neemt een exemplaar van 'Funshoppen...' in ontvangst. De Volkskrant heeft de 2400 x lieverlijst deels in zijn Stijlboek opgenomen. De Belgische krant De Standaard en Elsevier hebben de hele oude 2400 x lieverlijst voor hun redacteurs aangeschaft.

Protest tegen Engels op gevel hogeschool

Marnixring heeft een klacht ingediend bij de vaste commissie voor taaltoezicht tegen de Provinciale Hogeschool Limburg in het Belgisch-Limburgse Hasselt. De hogeschool heeft sedert enige tijd zijn gevels 'opgesierd' met Engelse opschriften. Bij de opening van het academisch jaar op 25 september deden leden van de Marnixring vlugschriften uit. Het overlegcentrum voor Vlaamse Verenigingen en het Verbond der Vlaamse Academics ondersteunen het protest van de Marnixring. De Marnixring is een in 1968 opgerichte vereniging, die ijvert voor het Nederlands.

Neijt zet door

Anneke Neijt, hoogleraar Nederlandse taal en cultuur aan de Radboud-universiteit in Nijmegen en initiatiefneemster van een brief aan minister Plasterk, en haar medeondertekenaars hebben, zoals viel te verwachten, een weinig zeggend antwoord van de onderwijsminister gekregen. Neijt c.s. drongen in die brief aan op het herstellen van de positie van het Nederlands als voertaal aan de Nederlandse universiteiten. Ze broedt nu op een reactie op het antwoord van Plasterk, maar ze verwacht dat die nog wel enige tijd op zich zal laten wachten. Ook die brief zal, met de reactie van Plasterk, ruime verspreiding krijgen, stelt ze. De oorspronkelijke brief is ook, vertaald, gepubliceerd op de stek van [ADAWiS \(Deutsch Als WissenschaftsSprache\)](http://ADAWiS).

TU/e 'opent' in het Engels

3 september 2009 - Terwijl de rector-magnificus van de Rijksuniversiteit Groningen zijn rede bij de opening van het academische jaar in het Nederlands hield, heeft prof.dr.ir. Hans van Duijn, rector magnificus van deze technische universiteit, zijn toespraak op 7 september geheel in het Engels gehouden. Andere sprekers bij deze plechtigheid, die het motto 'The world is yours' had meegekregen, waren de Nederlanders prof.dr.Rinnooy Kan, voorzitter van de Sociaal-economische Raad, en de ruimtevaarder André Kuipers. Van diverse zijden is, vergeefs, protest aangetekend bij de rector-magnificus vanwege de gebruikte taal bij deze plechtigheid.

Bron: TU/e

Inhoud

blz 2 Amsterdam had het; Zwarts houdt woord
blz 3 Geknipt
blz 4 De wording van een woordenlijst
blz 5 Misère aan de Maas (Jan Roukens); Anglowaan
blz 6 Anglowaan

Amsterdam had het

14 september 2009 - Ooit had Amsterdam het en hoefde de hoofdstedelijke wijn geen Engelse krans nu jammert de stad om zijn bestaan: *Aj Emsterdem*. De vroede

vaderen van Neerlands hoofdstad zijn het inmiddels helmaal kwijt en vrezen ook dat de toerist, die nog naar Amsterdam wil komen, de weg kwijt raakt. Dus worden de haltes met hun wetenswaardigheden in het Amsterdamse openbare vervoer in twee talen omgeroepen: Nederlands en Engels. Dat daarmee de vele anderstalige toeristen niet worden

bediend (de grootste groep komt uit Duitstalige landen) dringt kennelijk niet tot verantwoordelijk wethouder Asscher door. Overigens was die tweetaligheid een opzetje van D66-gemeenteraadslid Jan Paternotte, die eerder een rigouze voorstel om Amsterdam tweetalig te maken zag sneven. Dat het ook anders kan bewijst het Londense ov-bedrijf dat toeristen in 17 talen de weg wijst (waaronder niet het Nederlands), zonder dat de Londense buschauffeurs hun moerstaal moeten ondertitelen.

Eric Coolen van het Ampzing-genootschap maakte een serie tekeningen van deze hoofdstedelijke uitglijer. Asscher en Paternotte hebben een affiche met bijgaande tekening toegestuurd gekregen. Geen van beiden heeft daarop gereageerd. De tekeningen staan op de [stek](#) van sN en zijn te bestellen als briefkaart of affiche.

RUG-rector Zwarts houdt (tandenknarsend) woord

2 september 2009 - De rector-magnificus van de Rijksuniversiteit Groningen, Frans Zwarts, heeft de opening van het academische jaar in Groningen, anders dan aangekondigd, geopend met een rede in de landstaal, zij het niet van harte, zo constateerde een vertegenwoordiger van de stichting Taalverdediging die de openingsessie bijwoonde. Volgens TV-correspondent Johan Derks viel Zwarts veelvuldig terug op, onvertaalde, Engelse citaten. Weliswaar begon hij in het Nederlands, maar een van zijn eerste zinnen was **The challenge may be our salvation** waarna hij in het Engels een minutenlange weergave gaf van delen van een toespraak van president Obama voor de Nationale Academie van Wetenschappen in de VS, zo bericht Derks uit Groningen. Zwarts ging in zijn toespraak vooral in op de klimaatcrisis en de bijdrage die het RUG-instituut Energy Delta Research Centre kan leveren aan de oplossing van die crisis. Belangrijk, zo betoogde Zwarts, is niet de techniek, maar de houding van de mens tegenover deze 'uitdaging'. Zwarts besloot zijn rede in het Nederlands te houden na protesten van de stichting Taalverdediging en sN. Taalverdediging had een protestbijeenkomst op de openingsdag georganiseerd, maar die werd afgeblazen, na Zwarts' toezegging de opening in het Nederlands te houden.

Doe je ding is het vaagst

4 november 2009 - Vaagtaal.nl heeft niet gewacht tot 2009 is afgelopen en bezoekers van zijn fraaie webstek alvast de vaagste taal van 2009 laten kiezen. 'Doe je ding' werd overtuigend als vaagste taal gekozen voor 'gewoon 'n stukje' en 'wees proactief'.

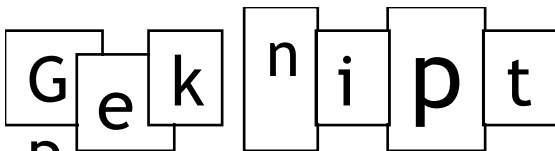

Geld gevraagd

De stichting Nederlands heeft voor haar acties geld nodig en vraagt daarom om de geldelijke steun van begunstigers. De stichting heeft geen suikeroompjes of gulle geldschietters. We zijn dus afhankelijk van wat donateurs ons schenken. Maak een bijdrage over op het banknummer van de stichting: **ING-bank: 820 8521**. Er bestaat ook de mogelijkheid om via de stichting GeefGratis je/Uw bijdrage elektronisch over te maken. Die stichting rekent daar overigens wel provisie voor in een aantal gevallen (maximaal 10% voor betaling via iDeal, bijvoorbeeld). We hopen binnenkort een eigen betaalkoppeling op de stek te kunnen zetten. De GeefGratis-koppeling is: https://www.allesgoedebelen.nl/donatiemodule.php?gd=2258&taal=nl_N&projectcode=Bijdragen

Secretaris al weer weg

Door persoonlijke omstandigheden gedwongen heeft GJ van Veggel, nog voor hij goed en wel begonnen was zijn secretarisschap al weer moeten opgeven. De post van secretaris bij het bestuur van sN is inmiddels weer vacant. Gegadigden kunnen zich melden bij Arno Schrauwers (06 49 985 400 of voorzitter@stichtingnederlands.nl)

Ellen ten Damme (Volkskrant 12 maart 2009): "Ik heb altijd gedacht: dat is iets voor als ik de 60 voorbij ben. Nederlands was saai, suf, lelijk zelfs. Alleen Hans Dorrestijn, Boudewijn de Groot, Adèle Bloemendaal, Spinvis; die vond ik wel oké. Het moest Engels zijn, het moest rocken, het moest in bandjes.(...)Ik doe nu waar ik voor ben opgeleid. Zingen in het Nederlands is zo direct, zo persoonlijk. Engels zinkt meer weg in de muziek. Na die try-outs kreeg ik brieven. Een meisje schreef dat ze nu echt had besloten alleen te gaan wonen. Je bent kwetsbaarder. Ja dat is eng, maar ik durf het wel."

***

Uit Taalpost (18 september 2009): "Meertaligheid is geen handicap, maar een verrijking die allerlei voordelen biedt. Dat stelt Jacomine Nortier in haar boek Nederland meertalenland. Ze bestrijdt het hardnekkige misverstand dat een andere taal als moedertaal gebruiken en onderhouden ten koste gaat van het leren en spreken van het Nederlands."

***

Eveneens uit Taalpost (datum onbekend; ieg 2009): "Sommige mensen hebben het talent om vele talen razendsnel op te pikken en bijna accentloos te leren spreken. De Brit Richard Simcott is zo iemand. In een filmpje op YouTube vertelt hij in het Frans, Engels, Welsh, Duits, Macedonisch, Tsjechisch, Italiaans, Zweeds en nog vele andere talen over zijn plezier in het leren van talen. Ook zijn Nederlands is verbazingwekkend goed - inclusief een licht Amsterdams accent. Een andere verbazingwekkende polyglot is de Italiaan Luca. Hij klaagt er in zijn YouTube-filmpje (<http://www.youtube.com/watch?v=L3w8yHrqFIQ>) over dat het moeilijk is om Nederlands te leren omdat Nederlanders altijd Engels spreken, maar verwoordt deze klacht wel in idiomatisch Nederlands."

***

De Volkskrant op 25 april: "Politie Amsterdam houdt een grote actie. De actie Lord of the ring genaamd..." en "In Breda vieren de cadetten feest met als thema Happily ever after, de Engelse slotzin van sprookjes."

***

Een verslag in de Volkskrant over de aanslag: "De prinsen en prinsessen voldoen perfect aan de opdracht die de duizenden toeschouwers hebben gegeven in een stilzwijgende afspraak die wortelt in de geschiedenis: Make My Day." Verder in die krant over de aanslag: De dader van de aanslag was een black horse voor de politie, lijfwachten van Hare Majesteit hebben een licence to kill en de dader ging casual gekleed. In die zelfde Volkskrant had tv-recensent Geelen het over: "...Koninginnedag, as we know it..."

***

De Volkskrant 18 september 2009: " Sluizer, de maker van 'Spoorloos', ontvangt een Lifetime Award in Vlissingen op het festival Film by the sea."

***

NRC Handelsblad zet op 26 september onder foto: "Courtesy ... Gallery Amsterdam". Ook de Volkskrant

meldt op 18 september onder een foto: "Courtesy..."

***

Op 19 september schreef de Volkskrant een verslag over de debatten in de Tweede Kamer: "You just don't get it", brieste Rutte tegen Balkenende bij de Algemene Beschouwingen.

***

Max Pam in de Volkskrant van 5 november: "Bij een snelheid van 190 km hoorde ik haar tussen Stuttgart en Frankfurt het verzamelde Amerikaanse Congres toespreken. In het Duits natuurlijk, niet omdat ze de Engelse taal niet machtig is, maar omdat het Duits behalve al het andere nog altijd een wereldtaal is die gehoord mag worden. Ze was aanvankelijk zenuwachtig, maar zij sprak het Duits zoals het na de oorlog wordt gesproken: zacht, zangerig en zonder stemverheffing."

***

Uit de notulen van de aandeelhoudersvergadering van Wegener van 6 juni 2009: "In deze vergadering werd deels Engels, deels Nederlands gesproken. De notulen zijn geheel in het Nederlands gemaakt.:"

1. Opening

De heer Montgomery, voorzitter van de Raad van Commissarissen, opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Hij stelt voor Engels als voertaal te hanteren in de vergadering, maar geeft aan dat men uiteraard ook Nederlands mag spreken."

Donateur worden?

Vanaf € 15,- per jaar kunt u donateur van de stichting worden. U ontvangt dan zo'n drie maal per jaar de Nieuwsbrief, bovendien maakt U daarmee de acties van sN ook financieel mogelijk.

Actief meedoen?

- Meedoen aan de elektronische schrijfgroep;
- Meedoen aan (plaatselijke of landelijke) publieke acties;
- Plaatselijk of landelijk propaganda maken.

NRC Handelsblad meet de pers

Meet the Press roept NRC Handelsblad de laatste maanden tegen zijn lezers. Die mogen dan komen praten met illustere leden van de illustere redactie. Beetje armoedig, dat Engels. Adjunct-hoofdredacteur Hans Steketeer vond dat eigenlijk ook wel en vroeg om hulp. Geen van de voorstellen van diverse leden van de schrijfgroep konden genade vinden in de ogen van Steketeer. En dus meet NRC weer the press.

Oud-sN-voorzitter Wim Jansen pleit voor Esperanto als EU-taal

Wim Jansen, oud-voorzitter van de stichting Nederlands, heeft met zijn intrede op 4 september het bijzonder hoogleraarschap Interlinguïstiek en Esperanto aanvaard. In zijn rede "Esperanto, een taal om van te houden", brak Jansen een lans voor het Esperanto als taal voor de Europese Unie. "De politieke autonomie van het Esperanto maakt van de taal een serieuze kandidaat als neutrale voertaal in de Europese Unie", aldus Jansen. De wat Jansen noemt AAA-status van het Esperanto, waarmee de taal zich op alle fronten (qua structuur, individueel-psychologisch en collectief-psychologisch) met een maximale A positioneert als uiterst bruikbaar, maakt dat gebruikers van die taal gaan houden, hetgeen volgens de nieuwe hoogleraar uiterst ongewoon is voor een vreemde taal.

Verankering Nederlands in grondwet traag proces

Jan Schinkelshoek, lid van de Nederlandse Tweede Kamer voor het CDA, had voor het zomerreces minister Guusje ter Horst aangespoord nu eindelijk eens haast te maken met het verankeren van het Nederlands in de Nederlandse grondwet. Volgens Schinkelshoek heeft de minister op zijn vragen geantwoord dat ze nu snel met voorstellen zal komen. Het kabinet Balkenende IV stelde bij zijn aantreden begin 2007, dat de positie van het Nederlands zou worden verankerd in de grondwet. Tot nu toe is op dit terrein nog weinig vooruitgang te bespeuren geweest.

1ste hulp bij onnodig Engels; de woordenlijst in wording

Auteur: Frens Bakker

Op zoek naar de Nederlandse woorden voor *stand-up comedian*, *stoneleek* of *swingstate*? Geen woordenboek vertelt het je. Neerlandici of anglisten moeten het antwoord schuldig blijven. Je vindt ze in de gloednieuwe woordenlijst onnodig Engels die onlangs bij uitgeverij Bert Bakker (België: Standaard Uitgeverij) is uitgekomen. Dit stuk heb ik geschreven naar aanleiding van het verschijnen van 2400 x liever Nederlands, dat in juni 2005 onder eigen beheer is uitgebracht. Die lijst is geadopteerd door Elsevier, de Vlaamse krant De Standaard en, deels, opgenomen in het jongste stijlboek van de Volkskrant. Onlangs is de nieuwe tot 4500 woorden (met 11 000 Nederlandse tegenhangers) uitgebreide woordenlijst overhandigd aan de leden van de eindredactie van de Volkskrant. Op het komende congres van Onze Taal op 21 november in de Jaarbeurs in Utrecht zal het boekje te koop zijn. Het is overigens ook in de regulier boekhandel te verkrijgen. Nu dan het verhaal van een woordenboek in wording, dat na de 2400-lijst niet wezenlijk anders is geweest.

Taal is mensenwerk en om taal te 'maken' heb je dus mensen nodig. Aan de totstandkoming van de woordenlijst hebben veel vrijwilligers meegewerkt, onder aanvoering van vijf redacteuren. Wie een stelletje wereldvreemde, betweterige, puristische, knorrige knarren verwacht, komt bedrogen uit. De jongste is in de dertig en de oudste begin zeventig. En niet één beschouwt zich als purist! Wie de lijst doorbladert, stoot niet voor niets op de categorie "aanvaardbaar Engels". Dus slaan ze niet op *tilt* als de *computer* langzaam *opstart*, terwijl de *baby* van een of andere *yup* in de *box* krijgt. Bovendien bevat de lijst vervangers van Latijnse, Franse of Indonesische oorsprong: 'mentor' (*coach*), 'reimboursesprek' (*collect call*), 'pikleur' (*jockey*) en 'rimboe' (*jungle*). En knorrig? Per woord vindt u - naast serieuze vervangers - soms ook "frivole alternatieven" als 'blikopener' (*eye-opener*), 'klaarover(tje)' (*one-night-stand*), 'kluitenwasserij' (*bodybuilding*) en 'hoezenpoe' (*covergirl*). Betweterig zijn ze ook al niet: een paar vervangers zijn gekenmerkt als "twijfelvervangers" en voor sommige Engelse termen, de "probleemwoorden", komen ze er zelf nog niet uit. De redactie beseft dat ze de wijsheid niet in pacht heeft en daarom roept ze in het voorwoord iedereen op mogelijk betere Nederlandse equivalenten in te zenden.

Begin

In 1998 doen twee bezorgde leden van *Onze Taal* een oproep om iets te ondernemen tegen de toenemende verengelsing van onze taal. Geïnteresseerden vormen een woordredactie die in de zomer van dat jaar aan de slag gaat. Twee jaar later heeft ze een *woordenlijst onnodig Engels* van 300 ingangen (Nederengelse woorden, gezegden en uitdrukkingen) met Nederlandse tegenhangers klaar. Begin 2005 bevat de lijst al meer dan 2400 ingangen en in 2009 is de 4500-grens overschreden.

Dagelijks duiken er in het Nederlands nieuwe Engelse woorden op. Die proberen de makers zo vroeg mogelijk op het spoor te komen. De gegevensbeheerder annex eindredacteur voegt die toe aan de gegevensbank die inmiddels al meer dan 8000 Nederengelse termen bevat. Via een strenge procedure die uit vijf fases bestaat, kiezen ze passende Nederlandse tegenhangers.

Fase 1: aanreiking Nederengels

Informanten sturen de gegevensbeheerder onnodig Engels, soms vergezeld van vervangers. Pasklare vervangers worden in de redactiefase (fase 3) kritisch tegen het licht gehouden en soms verworpen.

Fase 2: naslagwerk

De gegevensbeheerder stuurt de nieuwe oogst aan de tweekoppige naslaggroep. Die zoekt in diverse Nederlandse woordenboeken, terminologielijsten en Nederlandse boeken met tegenhangers voor onnodig Engels. Ook de *Onze-Taal*rubriek *Een ander woord voor . . .* is een vaste bron, maar de redactie neemt niet altijd genoeg met de gekozen equivalenten.

Nederlandse tegenhangers uit 'Een ander woord voor . . .'

Onze Taal heeft gekozen (1): De woordenlijstredactie (2)

exit poll - 1) 'stemecho'

2) ... neemt dit niet over, maar blijft bij: 'stembuspeiling' en 'uitgangspeiling'

sidekick - 1) 'aangever'

2) ... neemt dit over;

artist's impression - 1) 'visualisatie'

2) ... neemt dit over en voegt toe: 'artistieke indruk';

coffee pad - 2) 'koffierondje'

2) ... neemt dit over en voegt toe: 'koffiepatroon' en 'koffiebuiltje'

Voor de volgende fase, zorgt de naslaggroep per ingang voor een omschrijving en minstens één voorbeeldzin.

Fase 3: woordontwerp

De gegevensbeheerder rangschikt die bewerkte termen in speciale lijsten. Elke lijst bevat zo'n veertig Engelse termen voorzien van definities, al voorhanden (mogelijke) alternatieven en eventuele opmerkingen. Zes keer per jaar gaan deze alfabetisch geordende lijsten naar de 'woordontwerpers', veertig Nederlanders en Vlamingen die proberen Nederlandse vervangers te verzinnen. Soms krijgen ze aanwijzingen mee, zoals 'graag iets groots, aantrekkelijks erbij' (*shopping mall*), 'het seksaspect moet naar voren komen' (*chippendale*) of 'probeer iets te vinden dat voor fanclubleden zelf bruikbaar is' (*fanclub*). (De eerder gekozen alternatieven voor *fanclub* 'bewonderaars-' en 'vereerdersclub' hebben namelijk het stempel "twijfelvervangers" gekregen).

De woordontwerpers leveren meestal samenstellingen van bestaande woorden, zoals het gekozen 'nethetze' voor *flame war* of betekenisuitbreidingen van bestaande woorden, zoals het gekozen 'afbranden' voor *flamen*.

Fase 4: keuze van de vervangers

De gegevensbeheerder verzamelt die vervangers in veelal thematische lijsten voor de redactie. De redacteur die het meest thuis is in de materie, wordt "lijsttrekker"; hij geeft op de lijst zijn voorkeur aan. Soms raadpleegt deze redacteur deskundigen. Vervolgens stuurt hij de lijst (met de eigen voorkeuren gekenmerkt) aan zijn redactiegenoten. Die maken ook een keus. Vaak zijn de redactieleden het met de keus van de 'lijsttrekker' eens. Maar per lijst zijn er altijd wel een aantal twistpunten. Die komen in de redactievergaderingen aan de orde. Geregeld vindt geen enkele ingestuurde vervanger genade en dan gaat de redactie zelf 'breinstormen' (haar alternatief voor *brainstormen*). Zo voldeed er maar één vervanger voor *ratrace* ('rattenren') en al discussiërend dook opeens 'ellebogenstrijd' op, dat iedereen met enthousiasme begroette. Maar het komt ook voor dat de redactie de woordontwerpers nogmaals verzoekt een beter alternatief te bedenken. Zo leverde *remedial teacher* in de eerste ronde vijf onbevredigende vervangers op. Met de waarschuwing 'het is iets anders dan gewoon bijles' mogen ze hun hersens opnieuw laten kraken. Daarnaast raadplegen redacteurs diverse anderstalige woordenboeken en lijsten met tegenhangers voor onnodig Engels in andere talen, die als model voor Nederlandse kunnen dienen.

De 'jaarcijfers'
 De redactie komt jaarlijks gemiddeld negen keer bij elkaar. Per jaar bespreekt ze 200 ingangen (Engelse termen). Maar de meeste ingangen hoeven niet te worden besproken en zo komt de redactie op een jaarproductie van vervangers voor 600 ingangen.
 Per honderd ingangen gaan gemiddeld 720 mogelijke vervangers de redactiefase in. Daarvan komen er 110 uit Van Dale (de grote Nederlandse en het Engels-Nederlandse woordenboek) en 80 vrij regelmatig verdeeld over de overige bronnen. De overige 530 zijn afkomstig van de woordontwerpers of degene die een Engelse term heeft aangedragen. In de redactiefase worden er nog eens 40 vervangers door de redactieleden geopperd.

Per 100 ingangen kiest de redactie uiteindelijk 200 vervangers. Daarvan stammen er 30 uit Van Dale, 60 uit andere bronnen, 80 van de woordontwerpers en 30 van de redactie zelf.

In deze keuzefase neemt de redactie ook mondjesmaat later opgedoken vervangers door, zodat soms eerder gekozen vervangers sneuvelen. Zo moest 'smeerooft' wijken voor 'smeerfruit' (*fruitspread*) en (het Afrikaanse) 'volgstuk' voor 'uitreiker' (*hand-out*). Het moeilijkst is het vervangers te vinden voor zogenaamde "smurfwoorden", vage begrippen die vanwege hun vaagheid moeilijk te 'vertalen' zijn. Denk daarbij aan woorden als *input*, *pushen* en *scope*. Toch is dat gelukt en wel door per betekenis alternatieven aan te dragen. [*Inzet2 smurfwoorden*]
 Maar ook woorden met een duidelijke betekenis kunnen de redactie tot wanhoop drijven. Vind maar eens geschikte vervangers voor: *cocktail*, *musical*, *fanclub* of *sweatshirt*. Soms moet ze het hoofd in de schoot leggen. Om die reden zijn *baby* en *accountant* toegevoegd aan de categorie "aanvaardbaar Engels".

Fase 5: publicatie

Bijna elk jaar heeft de redactie de nieuwste versie van de *Woordenlijst onnodig Engels op papier gepubliceerd* en de lijst op internet wordt voortdurend bijgewerkt met een keuze uit de vijftig nieuwste vervangers die de redactie aflevert. De papieren versies zijn nog eenvoudige boekjes met twee nietjes in de rug. Alleen al omdat de laatste uitgave, *2400x liever Nederlands*, zo uitpuilt, is de redactie gewoonweg gedwongen de volgende versie als gebonden boek uit te geven. Die ingenaaide 'echte' uitgave is er dus nu gekomen

Onnatuurlijk

Je hoort wel eens dat het maken van woorden onnatuurlijk zou zijn. Toch is het munten van nieuwe woorden van alle tijden. Denk aan doodgewone woorden als *heelal* (Hooft), *omroep* (Willem Vogt), *regelneef* (Van Kooten en De Bie) of *hogesnelheidstrein* (Ministerie van Verkeer en Waterstaat). De redactie is niet tegen leenwoorden. Leenwoorden zijn zo oud als de weg naar Rome, maar - om met René Appel te spreken - 'Latijnse, Franse en Duitse woorden zijn langzaam via de elite in de volkstaal gesijpeld en langzaam algemeen geworden. Het Engels stroomt in korte tijd aan alle kanten onze samenleving binnen. Het loopt de spuigaten uit'. Als eerste hulp voor ieder die zich daar niet (altijd) bij wil neerleggen, maken de leden van het netwerk de *Woordenlijst onnodig Engels*. En, o ja, de vervangers voor *stand-up comedian*, *stoneleek* of *swingstate* vond je al op internet: www.stichting-nederlands.nl (onder *2400x liever NL*), maar nu ook in *Funshoppen in het Nederlands; woordenlijst onnodig Engels*.

Lievelingsvervangers
 Een rondje langs de redacteurs levert de volgende lievelingsvervangers op:
 braverik (*good guy*)
 hardekafter (*hardcover*)
 kamermuis (*backbencher*)
 kinfris (*aftershave*)
 kleerkwast (*dandy*)
 lastpost, pestpost (*spam*)
 mijdgebied (*no-go area*)
 ongedoogzaamheid (*zero tolerance*)
 spijzenij (*catering*)
 thuistap (*beertender*)
 verstandsverduistering (*blackout*)
 vliegkater (*jetleg*)
 webstek (*website*)
 wufto (*dandy*)
 zwartekousengordel (*Bible belt*)

Brief van een sN-'activist'

Naar aanleiding van het uitkomen van nb nr. 23 schrijft Nettie Roes uit Amsterdam, actief lid van de sN-schrijfgroep, dat ze die niet met plezier heeft gelezen vanwege het grote aantal berichten waaruit blijkt dat het Nederlands het moeilijk heeft.
 "Maar deze reactie gaat daar verder niet over. (...) Eerst de hulp van sN aan de 'domme toerist'. Ik was juist van plan om het GVB te vragen om de informatie over de OV-chipkaart op de automaten óók in het Engels te vermelden - niet wetend dat het GVB dat blijkbaar al van plan is. Onlangs heb ik binnen een kwartier twee niet-Nederlanders moeten helpen met het opladen van de kaart, omdat ze geen flauw idee hadden hoe dat moest. Als er een Engelse uitleg op had gestaan, was dat waarschijnlijk niet nodig geweest.

Daarnaast staat (in nb 23; red.) een stukje over de ING-bank, voorheen Postbank, met aan het eind de aansporing om over te stappen. Gewetensvraag: doet sN, klant van ING, dat ook?"

Om die laatste vraag te beantwoorden: we overwegen het, maar het is, helaas, nog niet zo ver.

Nettie Roes stuurt ook nog twee knipsels mee uit NRC Handelsblad: een van Ger Groot van de Erasmus-universiteit over de rampzalige gevolgen van het gebruik van het Engels op de universiteiten ("In het Engels kunnen studenten niet denken.") en het hoofdredactioneel commentaar op de gebrekkige taalvaardigheid van de Nederlandse student op 15 april ("Slecht Nederlands")

Maastrichtse miserie

Het blad Transfer van het Nuffic, een Nederlandse organisatie die de internationalisering van het hoger onderwijs bevordert - en daarmee ook de verengelsing van dat onderwijs - signaleert in het nummer van oktober 2009 onder de ironische titel *Studeren in Little Germany* een volgens haar bizarre ontwikkeling. Van de studentenbevolking van Maastricht, ruim 13.000 vrouwen en mannen, blijkt bijna 30% de Duitse nationaliteit te hebben. Bijna 4.000 studenten die tijdens de pauzes en na de lessen weinig moeite hebben elkaar te herkennen en dan, godbetert, Duits met elkaar spreken. Zij hokken samen en integreren moeizaam. Vandaar *Little Germany* - niet *Kleinen Deutschland* want Engels is de taal van de universiteit. Studenten uit andere buitenlandse landen samen zijn met veel minder, ongeveer 1000, en vormen geen tegenwicht voor de grote groep Duitsers. Dat, vindt de redactie van Transfer, is nooit de bedoeling geweest van het internationaliseringbeleid. Dat moet een mengsel van zo veel mogelijk nationaliteiten opleveren, met als bijgedachte 'hoe meer talen hoe meer Engels'. Overigens zijn Nederlandse studenten een *qualité négligeable*, zij zijn nog met 8000 en dienen vooral voor de rechtvaardiging van het Nederlandse belastinggeld die de universiteit int.

De Maastrichtse universiteit is in 1975 door de staat opgericht na de Limburgse mijnsluitingen, om het economische, culturele en sociale leven in de regio een impuls te geven. Dat lijkt een goede beslissing te zijn geweest. Omdat Zuid Limburg ingeklemd is tussen Vlaanderen, Wallonië en Noordrijn-Westfalen, leek een oriëntatie van de universiteit op die buurlanden voor de hand te liggen. Men doet dan ook mee binnen het 'Euregio' verband van Zuid Limburg en de drie genoemde regio's, een Europees initiatief om staatsgrenzen doordringbaar te maken door samenwerking over de grenzen heen te stimuleren. Een dergelijke samenwerking levert ook Europees geld op.

De universiteit afficheert zich op het web inderdaad als de meest internationale universiteit van Nederland. Maar sinds Ritzen voorzitter van het college van bestuur is, heeft de term internationalisering een andere betekenis gekregen. Engels is nu de voertaal van de universiteit die studenten rekruteert in zo veel mogelijk landen, ook India en China omdat daar zoals bekend veel potentieel is. Het geloof heet nu *globalisering* en

het beleid dus *internationalisering*. De Maastrichtse universiteit was cultureel en sociaal rijker geweest en een toonbeeld voor Europa als zij naast het Nederlands als hoofdtal voor Duits- en Franstalige studenten faciliteiten had gecreëerd. Het mocht niet zo zijn. Te ingewikkeld voor de angloglobalist Ritzen die zijn speeltje, de Maastrichtse universiteit, de koers liet varen waarvan hij jaren eerder als minister de naam niet meer mocht noemen: Engels. Alle talen inclusief het Nederlands werden gebannen, en de universitaire bevolking werd in het soort Engels gepropt dat de Nederlandse elite eigen is.

Maar de werkelijkheid is strenger dan het geloof. De grote aantallen studenten van heinde en verre bleven weg. Gelukkig bood Duitsland 4000 studenten die in de internationale zak pasten, waarmee de universiteit in het jaar 2008 nog een mooie groei kon voorleggen. De Nederlandse collega's en Ritzen zelf vinden het echter maar niks, het klopt niet met wat zij voor ogen hadden. Dit is niet echt internationaal. Men wilde de uittocht van hersens van Azië naar Maastricht op gang brengen en ving Duitsers. Straks moet er nog in het Duits gedoceerd worden! 50% of meer Duitse studenten lijkt op grond van de groei van de laatste jaren haalbaar, ook omdat het aantal Nederlandse studenten geleidelijk afneemt.

Het kan ons eigenlijk niet veel schelen, Duitsers of Chinezen, het zijn allemaal mensen. Ons doel blijft dat de universiteit weer overgaat op het Nederlands als voertaal, de taal van de - nog steeds - overgrote meerderheid van de studenten en het personeel.

Jan Roukens

AngloWaan

De faculteit Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Groningen, de zulo van Zwarts, heeft een nieuwe tweedefase-opleiding in het leven geroepen die door zijn internationale aard alleen in het Engels gegeven kan worden: Master Programme Criminal Law and Criminology (LL.M.). De nieuwe Master is een internationaal georiënteerde, multidisciplinaire opleiding, gericht op de internationalisering en globalisering van de criminaliteitsbestrijding, zo meldt de universiteit. Met zo'n redenering blijft er voor het Nederlands alleen nog de Nederlandse dialecten en streekgerechten over.

*

Het fotoinstituut FoAm in Amsterdam organiseert een cursus voor fotoverzamelaars. Collecting Photography heet die cursus. FoAm heeft ook een eigen galerie: FoAm Editions.

*

Het aantal basisscholen dat kinderen een vreemde taal onderwijst is in 2008 met 70% gestegen, zo meldt Onze Taal nr.10 op gezag van de Internationaliseringsmonitor van het onderwijs in Nederland. De 174 scholen die vroeg vreemdetalenonderwijs aanbieden doen dat voornamelijk in het Engels. 17 scholen geven Duits of Frans. OT voegt er aan toe dat onderzoek zou hebben uitgewezen dat dat niet ten koste van het Nederlands zou gaan. Nieuw onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel zou zelfs hebben aangetoond dat lesgeven in een vreemde taal niet alleen goed is om die taal goed te leren, maar ook goed is voor de beheersing van de eigen taal en voor de wiskunde-prestaties. Mijn, beperkte ervaring is dat Nederlandse

kinderen die een Engelstalige middelbare school hebben doorlopen een belazerde Nederlandse woordenschat hebben. Komt door de lestaal op de middelbare school zeggen ze zelf.

Het is wat aan de aandacht ontsnapt. Althans bij mij. Er schijnt een club te zijn die zich de Dutch Diarymen Board noemt. Wat die melkveehouders daar nou mee willen bereiken is mij een volslagen raadsel. Het staat in ieder geval knap stom, maar dat hebben die veeboeren natuurlijk nog niet door.

FC Twente staat bovenaan in de Nederlandse eredivisie. Een provincieclub. Welnee, zegt voorzitter Joop Munsterman in de Volkskrant van 19 oktober 2009. Gruwelijk woord, vindt hij. Een club met zoveel buitenlanders en een Engelse trainer kan toch geen provincieclub zijn? Bovendien is Engels de voertaal bij FC Twente, stelt de clubvoorzitter. Dan ben je pas een provinciaal....

De Volkskrant van 6 november meldt dat er in Boxmeer een titanenstrijd aan de gang is. Op een bedrijventerrein in Boxmeer, door de Brabantse gemeente Boxmeer Health Campus gedoopt ('We care' staat er op een groot bord), wordt het nieuwe Maasziekenhuis gebouwd, met een kankerkliniek. Op hetzelfde terrein wil de Zernike Group uit Groningen voor een slordige € 200 miljoen de Hansa Oncology Clinic bouwen. Een groeimarkt kanker, volgens de Zernike Group. Waar anglowaan en kapitalistische stompzinnigheid samengaan...

Ooit was een briefing, althans zoals dat woord in Nederland werd gebruikt, een bijeenkomst waarop, gewoonlijk, militairen of politie-agenten instructies kregen hoe ze bij een of andere operatie moesten handelen. Tegenwoordig wordt dat woord in Nederland ook vaak gebruikt als het om een persconferentie gaat. Zoals laatst weer de aankondiging van het Nederlandse ministerie van VROM (o.m. ruimtelijke ordening): "Briefing Zuidas door Rijksvertegenwoordiger Dirk-Jan van den Berg; presentatie tussenrapportage Business Case Zuidas."

Dat zouden die 'hoogwaardigheidsbekleders' wel graag willen, dat die verdomde journalisten braaf hun instructies opvolgden...

De filmredactie van de Volkskrant heeft een keuze gemaakt uit recente Duitse films en biedt een doos met vijf dvd's aan zijn lezers aan. Dat heet dan German Cinema. Overigens was er al een doos met Spaanstalige films te koop in de webwinkel: Latin Cinema, natuurlijk.

Karin Mousa van een reïntegratie-organisatie uit Enschede klaagde over het belabberde niveau van het Nederlands waarmee inburgeraars hun papiertje halen. De club van mevrouw Mousa, onderdeel van de sociale werkvoorziening in die gemeente, heet Workstep. Inderdaad, heel erg ingeburgerd.

Meehelpen met sN?

Wie wil helpen de rijkdom van de Nederlandse taal te beschermen en onnodig Engels te bestrijden kan:

+ Donateur worden

Vanaf € 15,- per jaar kunt u donateur van de stichting worden. U ontvangt dan zo'n drie maal per jaar de Nieuwsbrief, bovendien maakt U daarmee de acties van sN ook financieel mogelijk.

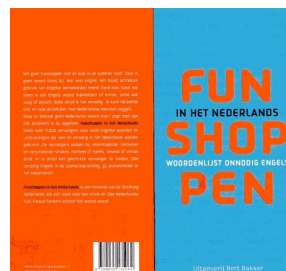
+ Actief meedoen

- Meedoen aan de elektronische schrijfgroep;
- Meedoen aan (plaatselijke of landelijke) publieke acties;
- Plaatselijk of landelijk propaganda maken voor de stichting.

+ Producten kopen

- "Funshoppen in het Nederlands; woordenlijst onnodig Engels" (uitgave Bert Bakker/Standaard Uitgeverij) is verkrijgbaar in elke boekhandel en via de stek van [Onze Taal](#). Het boekje kost € 9,75.

- Kaarten van Eric Coolen (prijs ± 40 €ct):

- Plakkers met 'Sale is Frans voor Smerig' en "Izz dizz Nezzlerlenzz?" en "Sale is uitverkoop van het Nederlands (€ 2,50 per vel van 14 plakkers, 2 vellen voor € 3,50 en 3 vellen voor € 4,50, incl. verzending).

- Kaarten/affiches van de hand van Eric J. Coolen (kaarten kosten 40 ct per stuk. Affiches prijs afhankelijk afmeting).

